

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA PELE (P1)

DIBOKWANE/HLAKOLA 2014

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 80

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 5.

KAROLO YA A: TEKATLHALOGANYO**POTŠIŠO YA 1**

1.1	1.1.1	Tokelo ya go ipelaetša, ya go gwaba ka seboka, ya go ba leloko la mokgatlo wa kgetho ya gago. (Tše pedi fela).	(2)
	1.1.2	Motse wo o nago le sekolo o na le lesedi, thuto le tšwelopele mola wo o se nago le sekolo o le leswiswing.	(2)
	1.1.3	Ke kgopolo. Ga se batswadi ka moka bao ba hlokofalago dikotsing tša mebila.	(2)
	1.1.4	Poelamorago kabong ya ditirelo tša setšhaba/di nyefiša mooko wa batho bao ba ikemišeditšego go direla setšhaba.	(2)
	1.1.5	Go kgala yo mongwe le yo mongwe yo a senyago nakong ya megwanto ya boipelaetšo.	(2)
	1.1.6	Ba nolega mooko ge ba bona setšhaba se senya dithoto.	(2)
	1.1.7	(a) Kgorong ya Tsheko ya Godimo. (b) Kgoro ya Tsheko ya Molaotheo.	(2)
	1.1.8	Ba gopola gore dilo tša bona di ka kwagala ka lebelo gomme tša arabja.	(2)
	1.1.9	Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana, mohlala: Manyami/Pefelo, ba hlola poelamorago go ditirelo tša setšhaba.	(2)
	1.1.10	Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana, mohlala: Ke be ke tla swara dikopano kgafetšakgafetša go ba sedimoša ka lenaneotekanetšo la tlhabollo ya dimasepala.	(2)
1.2	1.2.1	Di bolokegile. Di fokotša sephethephethe. Di thuša go lota tikologo (tše pedi fela).	(2)
	1.2.2	Mangaung.	(1)
	1.2.3	A./Pese.	(1)
	1.2.4	Go otlela.	(2)
	1.2.5	Ke boemapese.	(2)
	1.2.6	Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana, mohlala: Manyami. Ba hlola pitlagano ya dinamelwa ditseleng/Ba dira gore tšhilafalo ya moya e ate/Ba dira gore dikotsi di ate ka lebaka la pitlagano ya dinamelwa mebileng.	(2)

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: KAKARETŠO**POTŠIŠO YA 2**

Dikarabo di ka tšwelela ka peakanyo ya go fapana.

Ditsopolwa		Mantšu a tlhalošo
1. '... e hlohlelletše bosenyi bjo bo sa lekanywego le selo.'	a.	Theknolotši e hlola gore batho ba dire ditiro tša bohodu.
2. 'Batho ba felelwa ke mešomo gabonolo ...'	b.	E dira gore batho ba lahlegelwe ke mešomo.
3. 'Mebele ya batho ke ye megolo ka ge ba se na nako ya go itšhidulla, ...'	c.	Batho ga ba sa itšhidulla, napile ba a nona.
4. 'Dithapo tšeo di hlomelwago ka ditsebeng di hlola malwetši a ditsebe, ...'	d.	E hlola malwetši a ditsebe.
5. 'Batho ga ba sa na nako ya go dira mešomo ye bohlokwa ...'	e.	E hlola bobodu bathong.
6. 'Tshedimošo ye ntši e bewa didirišweng ...'	f.	Go timela ga sedirišwa sa theknolotši go ka hlola tlhakatlhakano.
7. 'Menagano, kudu ya bafsa, e šetše e tšhilafetše ka go bogela diswantšho tša maponopono go tšwa inthaneteng.'	g.	E gobatša dikgopolo tša bafsa ka ge ba lebelela le tša go se ba tšwele mohola inthaneteng.

Kakaretšo e swaiwe ka tsela ye:

- Dintlha = 7
- Polelo = 3
- Palomoka: 10

Kabo ya meputso:

- Meputso ye 7 go dintlha tše 7 (moputso 1 go ntlhakgolo YE NNGWE le YE NNGWE)

Meputso ya polelo

- Molekwa o fiwa moputso o 1 ge dintlha tšeo di nepagetšego di le magareng ga 1–3.
- Molekwa o fiwa meputso ye 2 ge dintlha tšeo di nepagetšego di le magareng ga 4–5.
- Molekwa o fiwa meputso ye 3 ge dintlha tšeo di nepagetšego di le magareng ga 6–7.

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 10

KAROLO YA C: THUTAPOLELO LE TŠHOMIŠOPOLELO**POTŠIŠO YA 3**

- 3.1 B/Hercules. (1)
- 3.2 Ge o nyaka bose bja ditoro reka Hercules. (2)
- 3.3 Gore ke bokae/E hwetšwa kae (E tee fela) (1)
- 3.4 Ye kgolo – go goga šedi ya bareki.
Ye nnyane – go thekga molaetša wa fonte ye kgolo. (2)
- 3.5 Hercules e thibela bolwetši bja malaria. (2)
- 3.6 Batho ka moka/Menang e loma batho ka moka. (2)
- [10]**

POTŠIŠO YA 4

- 4.1 A/Go se kgotsofale. (1)
- 4.2 Kgorong ya Tsheko. Ke mo moahlodi a ahlolago basenyi. (2)
- 4.3 Ka ge a ahloletšwe mengwaga ye mentši kgolegong/O kwele bohloko/O nyamile. (1)
- 4.4 Go ahlola. (1)
- 4.5 E laetša gore seboledi se bolela ka lešata. (2)
- 4.6 Gore bosenyi ga bo lefele/Go se theeletše go wetša mathateng. (1)
- 4.7 A lethabo/kgahlego. O eleditše molatofatšwa gomme yena a se theeletše/
A kgotsofalo. O thabela gore toka e a phethwa. (2)
- [10]**

POTŠIŠO YA 5

- 5.1 5.1.1 Sekolo (1)
- 5.1.2 Direla – Lediri le tšea moselanadiri wa –el- (2)
- 5.1.3 (a) Se se tla dira gore ba tle ba itshole mola e le batho ba bagolo. (2)
- (b) Ba bagolo. (1)
- 5.1.4 Go kopanya mafoko a mabedi/Le šomile bjalo ka lekopanyi. (2)
- 5.1.5 (a) košana – lerato/kgahlego. (1)
- (b) nywagana – bonnyane. (1)

	5.1.6	Gadi! Balekwa ba tla ngwala mafoko a go fapana. Mohlala: O itše ge a re gadi! a mpona.	(2)
	5.1.7	Ka lebaka la gore ke learogi molawaneng wa lephethi.	(2)
5.2	5.2.1	Fotlolla/menolla.	(1)
	5.2.2	Thaba/Thabile.	(1)
	5.2.3	Ao! Tlala e iphile maatla.	(2)
	5.2.4	Go sa lengwa.	(1)
	5.2.5	Modirišokgopelo.	(1)
			[20]
		PALOMOKA YA KAROLO YA C:	40
		PALOMOKA YA TLHAHLOBO:	80